

A painting depicting a shepherd in a white tunic and brown sash, leaning over a dark, rocky cliffside. He holds a long, curved wooden staff in his right hand. Below him, a single sheep with thick, light-colored wool looks up towards him. In the sky above, an eagle with its wings spread wide is flying. The background shows a vast, hazy landscape of rolling hills and mountains under a pale, overcast sky. The overall style is that of a classic oil painting.

**Ndjun Nda
Tcholi**

Akulod'a

Ndjun nda tcholi akulod'a

Wana ni hat ta teteng nga yam Zlad'a hAlona d'a mi dei kur Baibulid'a. Zla d'a Alona mi dei kurut nga d'i tagei djib'er mamba djivid'a kal zla d'a suma a de kata.

Zla d'a yam mba lara pî nga d'i de zlad'a yam hat ta tu d'a nga kur Zlad'a hAlonid'a. Ad'u zla d'a yamba an tok verse ma teteng ma tagei hata hAlonid'a yam zla ndatina.

Zlad'a hAlonid'a ti tcholi natam akulo, nga d'i ndjun suma meid'a ki vun ma sod'a yam d'ingêra hAlonid'ina a nga lazina. Le sa mi mbut hurum yam tcho mamba, le mi arat teyo, le mi yi Saleina Jesus Christ mi mba mi kaka hurumu, le mi he gagazid'a ki Saleina Jesus Christ ki hur ma tuna ala mam mi Ma sud'uma ni, Saleina Jesus mba mi mba gevemu, mba mi hum furî mamba ki halas mamba a kak hurum mi.

Le Jesus ni Salang ma sud'ungâ d'uo tua ni, an nga ni tcheneng ki hur ma tuna ala ang ge yang kä ad'um ki tchetchemba.

Ni an banangâ, Watson Goodman (1920-2002)

Od'a hAlonid'a

Alona mi tagei o mam mba keid'a woi ala kid'a ei ni suma le tchod'a tua d'a, Christ mi mit keya. Romê-na 5:8

Avok vun til ma Pa'â, ata yima Jesus mi we ler mam mba mba go á ar duniyad'a á hulongen Abuma, mi le yam mam suma kur duniyad'ina le d'a kal papad'a. —Jean 13:1

Jesus Christ ma glangâs ma d'engzengâ ni Gor ma a vud'um avok matchol akulo avok kikiadji aduk suma matna karid'ina, mam mi amul ma kal teglesâ hamulei suma yam andagad'ina... Christ ni ma le keina, ni ma pad'ei woi kur tcho meid'a ki buzuwama.

—Vama Ndum Mbeina 1:5

Alona mi le od'a yam suma kur duniyad'a heî, gak mi he Gorom ma tu gid'engâ kaziya, kayam sama lara pî ma he gagazid'a kama, mba mi ba woi d'i, wani mi nga kari d'a didinda. —Jean 3:16

Ma didina mi tagan tam adjeu dei mi dan ala: An le ka'î ki o d'a bei dabid'a. Kayam ndata, (ndak gor wei d'a Israel-la), an nga ni tagak we hohou manda. —Jeremi 31:3

Jesus Christ nAlona tamba

Gagazi, sama ndak á tchi tuguyod'a yam zla d'a muduri d'a ngola hAlona d'a ei tini huri kata nga d'i: Mi nde tam mbei d'igi sana na, Muzu'â hAlonina mi tagam mbei ala ni Ma d'ingêrâ, malaikana a wum mi. Suma a tchum walam mbei aduk andjaf suma dingâ, a hum gagazid'a kur duniyad'a ka hî, Alona mi hlum sä akulo ata yima subura mi.

—1 Timote 3:16

Avok ka Alona mi le nga va tu d'uo tua d'a, Zlad'a nga. Zla ndata ti nga zlapa kAlona, Zla ndata tata nAlona. Zla ndata ti mbut sana, ti kak adigamiya. Ti nga oîd'a ki sumad'a ki gagazid'a.

—Jean 1:1 ki 14

Jesus mi dala: Ami kAbun ni tu.

—Jean 10:30

Jesus mi dum ala: Filip, an kak ki sed'egi dei gak ini, ang wan nga d'uo? Sama wana, mi wAbun mi. Ni nana ba, ang dala: Ang tagami Abung nge? Ang nga he gagazid'a ala an nga kur Abunu, Abun mi nga kurun mi d'uo zu? Zla d'a an nga ni dagizi d'a wanda ni manda d'i, nAbun ma nga kuruna ba, nga mi ndak vun sun mamba.

—Jean 14:9-10

Jesus nAlona Goroma

Sama lara pî ma mi de woi ala: Jesus nAlona Goroma na, Alona mi nga kaka kurumu, mam mi nga kaka zlapa tu kAlona mi.

—1 Jean 4:15

Malaikana mi hulong de mi Marie ala: Muzuk ma bei tchod'a ba na mba mi mba kagu, ad'enga hAlo ma sä akulo ma kal teglesîd'a mba d'i zlubuk yak d'igi angusâ na. Kayam ndata, gor ma bei tcho ma ndak mba d'i vud'uma, Alona mba mi tinim simiyêm ala Alo ma kal teglesâ Goroma.

—Luc 1:35

Mba d'i vud'i gorâ, Alona mba hei gorâ. Mba mi tinim á te yamba, mba mi yum ala Ma suma a le atchap kama, Ma de d'alâ, Alo ma ad'engêm kal petna, Abu d'a didinda, Amulâ hi halasina.

—Isai 9:5

Kid'a Jesus nga mi de zla ndata tua d'a, d'ugula ti b'o ti kulubuziya, dela ti ndeï kur d'ugula, ti dala: Wana ni Goron ma an hurun vum heîna, ni ma tan ndi lan djivid'a heî kama; agi humugiziya.

—Matiye 17:5

Ndak ka memeta hAlonid'a tata ti nga nata Christ.

—Kolos-sâ 2:9

Simi ma tetengâ hi Jesus-na

Jesus mi dazi ala: Agi ni suma kâ na, an ni ma akulona, agi ni suma hi duniyad'ina, an ni hi duniyad'ina d'i....Gagazi, an nga ni dagiya, avok bei a vut Abraham-mba, an nga.

—Jean 8:23 ki 58

Atcha ndata ti de mi Jesus ala: An wala Mesi nga mi mba, ni ma a yum ala Christ-sâ. Fata mi mba wa ni, mba mi dami ad'u ahlena pet. Jesus mi hulong dat ala: An ma nga ni dak zlad'a wana, an ni mamu.

—Jean 4:25-26

Jesus mi dala: Kid'a an nga kur duniyad'a tua d'a, an ni b'od'a hi suma kur duniyad'ina.

—Jean 9:5

Jesus mi dazi kua ala: Gagazi, an nga ni dagiya, an ni vun kangâna hi tumiyônina.

—Jean 10:7

Jesus mi dat ala: An ni Ma tchol suma matna ni Ma hazi arid'a mi na. Sama he gagazid'a kana, le mi mit pî, mba mi kaka karid'a.

—Jean 11:25

Jesus mi dum ala: An ni lovota, an ni gagazid'a, an narid'a mi. Sama i gen Abun bei an na nga d'i.

—Jean 14:6

Jesus mi lahle suma atchapma

Ata yi máma, Jesus mi he vuna mablau suma á kak kä yam asuna. Mi yo avungô ma vahlâ ki kuluf ma mbàna, mi hle iram akulo, mi le mersi mAlona kamu. Mina, mi mbruk avungôna kä, mi he mi mam suma hata; a b'rawam mi suma. Azi pet a te, a hoba. Mam suma hata a tar avungôna ad'um mba ara, ti oî gumud'a dogo yam mbà. Suma a tavungô mámina andjuveina ni d'igi dudubud'a vahl na, a ndum nga aropma ki gugureina d'i.

—Matiye 14:19-21

Simon mi hulong de mi Jesus ala: Salamina, ami tchiwimi andjege dei bei fami va ba, wani yam de manga, an nga ni tchuk abeina kä. Kid'a azi le hina d'a, azi vik kulufâ ngola, abei mazina mi lá tchala.

—Luc 5:5-6

Gol wani, suma duka mbà a nga kak kä avun lovota. Kid'a a hum ala Jesus nga mi kala d'a, a er ad'uzi akulo ala: Salamina, ang David goroma, ang wami hohowomiya. Jesus mi... djobozi ala: Agi min ala an lagi ni me ge? Azi dum ala: Salamina, ang malami irami woyo. Jesus mi wazi hohowoziya, mi dozi iraziya. Ata yi máma na wat, irazi d'i mal leyo, a nga tit ad'um mi.

—Matiye 20:30 ki 32b-34

Jesus Christ ni Ma lahlena petna, mi Saleina mi

Alona mi lahlena pet ni ki mam (Christ), nala, ahle suma sä akulona kahle suma yam andagad'ina kahle suma a nga wazi ki irina kahle suma bei wazi ki irina, suma ad'enga ki suma suliyod'a ki suma te yamba ki suma te leud'a. Alona mi lahlena pet ni ki mamu, ni kam mam mi. —Kolos-sâ 1:16

Alona mi lahlena pet ni ki ndat (Zlad'a, nala, Christ). Vama tu ma mi lum bei ndatna nga d'i. —Jean 1:3

Ar suma pet a dala: Jesus Christ ni Salad'a, yam subura hAbum Alonid'a. —Filip-ma 2:11

Kur atchogoi d'a dabi d'a tchetchem wanda, Alona mi dei zlad'a navun Goroma, ni Ma mi tinim yam ahlena petna, mi landagad'a ni ki mam mi. —Hebre-na 1:2

Ar agi Israel-lâ pet agi wagi woi tetet ala ni Jesus ma agi b'alam akulo ata agunina ba, Alona mi mbud'um Salad'a ki Mesi mi. —Sunda hi Suma a Sunuzinid'a 2:36

Christ mi mid'a, mi tchol akulo aduk suma matna karid'a á mbut Sala suma matna ki suma arina mi. —Romê-na 14:9

Jesus Christ ni Ma ka sariyad'a yam suma petna

Ni kayam me ba, ang ka sariyad'a yam wi-yengâ ge? Wani ni kayam me ba, ang gol wi-yengâ is ke? Kayam ei pet mba tcholei avok zlam mba ka sariyad'a hAlonid'a (d'oze: hi Christ-sa).
—Romê-na 14:10

An nga ni tcheneng avok Alona, avok Jesus Christ ma mba mi ka sariyad'a yam suma arina yam suma matna ata yima mam mba mba á te leu mambina.
—2 Timote 4:1

Jesus mi dala: Abun nga mi ka sariyad'a yam sa d'i, wani mi he wa sariyad'a pet abo an Goroma.
—Jean 5:22

Paul mi dala: Bur tu Alona mba mi ka sariyad'a yam ahlena pet suma a nga ngeid'a kur sumina kayam Jesus Christ yam Zla man nda Djivi d'a an nga ni tchat walata. hAlonid'a: Mbut ta dinga ala: hi Christ-sa.
Romê-na 2:16

(Jesus Christ) mi hami vuna ala ami tchami wala mi suma, ami dami woi kam ala mam mi ma Alona manam á ka sariyad'a yam suma arina ki suma matnina.

—Sunda hi Suma a Sunuzinid'a 10:42

Christ tamba ni Ma sut sumina, sama ding ngi

Jesus mi dala: An ni vun kangâna. Le sama kal ata vun máma ni, mba mi fe suta, mba mi kal kuru, mba mi ndabua, mba mi fe yima te hatna. —Jean 10:9

Jesus mi dum ala: An ni lovota, an ni gagazid'a, an narid'a mi. Sama i gen Abun bei an nga d'i. —Jean 14:6

Jesus mi dazi ala: Kayam ndata, an dagi ala: Agi mba bogi kur tcho magid'a. Le agi hagi gagazid'a ala an ni Ma nga na d'uo ni, agi mba bogi kur tcho magid'a. —Jean 8:24

Ata yima mi ndak memetna, mi mbut Sala sut ta didinda yam suma pet suma a nga ge yazi kä ad'uma. —Hebre-na 5:9

Suma pet a le tchod'a, a kid'ak kei ata subura hAlonid'a mi. Alona mi mbud'uzi suma d'ingêrâ ni hawana yam suma mamba, yam wurak ka Jesus Christ mi wurak kazid'a.

—Romê-na 3:23-24

Suta nga ata sama ding ngi, kayam simi ma ding ma nga yam andagad'a ka hî ma Alona mi hum aduk suma mala ei fei ki suta atamu na, mi nga d'i.

—Sunda hi Suma a Sunuzinid'a 4:12

Christ tamba ni Ma sut sumina, sama ding ngi

Alona mi zlabagi wa tu ki Jesus Christ, mi mbut Christ ne meid'a mi. Ni yam Christ ba, ei mbud'i suma d'ingêrâ avok Alona, mi mbud'i suma hAlonina, mi pad'ei woi mi.

—1 Korente-na 1:30

Jesus Christ ni Ma he tam kei á sud'i woi kur tcho d'a lara ge pet á mbud'i mam suma yed'et suma tazi lazi zlezleû á le sun nda djivid'ina.

—Tit 2:14

Jesus mi dala: An Gor Sana ni mba ná hal suma vit teina á sud'uzi mi.

—Luc 19:10

Azi nga hle sawal la awilid'a ala: (Christ), ang ndak á hle mbaktum ndata, á hô dubang máma woi mi. Kayam a tchang adjewe. Ang gus suma mAlona ki buzuwang ad'u andjafâ pet, ad'u vun ma ded'a pet ki suma pet, ad'u andjaf suma teteng pet mi.

—Vama Ndum Mbeina 5:9

Ar agi tid'igi kur od'a d'igi Christ mi le kei na mi. Mi he tam mbei kei d'igi vama he ma ngat buzu ma his ma afufuû ma lAlona tam djivid'ina na.

—Efes-sâ 5:2

Buzuna hi Christ-sâ mi djang ngei á sud'iya

Ki tchetchemba, Alona mi mbud'i suma d'ingêrâ avorom yam buzuna hi Christ ma mi djang ngeina. Wani kal pet, Christ mba mi sud'i woi kur ayîna hAlonina mi.

—Romê-na 5:9

Kayam ndata, mi wurak kei ki buzuwamu, nala, hurum vat tei yam tcho meid'a. Hina, Alona mi tagei suma mam mba ngol la mi lat kei heîd'a.

—Efes-sâ 1:7-8a

Jesus mi dazi ala: Ni vun ma djin ma awilina hAlonina, ni buzuwan ma mba mi djang ngei yam ablau sumina, kayambala Alona mba mi vat hurum mbei yam tcho mazid'a d'a.

—Matiye 26:28b

Le ei nga tid'i kur b'od'a d'igi mam tamba nga mi tit kur b'od'a na ni, ei lei darigid'a aduk teya, buzuna hi Goroma Jesus-na nga mi mbuzi woi yed'et kur tcho meid'a pet mi.

—1 Jean 1:7

Buzuna hi Christ ma he tam mAlona bei ndala yam minda hi Muzuk ma gak didinina, mi ndak á mbuzi djib'er ra kurid'a hi sun nda hawa yaka woi á le sunda mAlo ma arina.

—Hebre-na 9:14

Sama he gagazid'a yam Christ-sâ, mi fe suta

Alona mi sud'ugi ni yam suma mamba ata lovot ta he gagazid'a. Wani nata sun magi d'a led'a d'i, kayam sana mi subur ki tam mbi. Wani ni he d'a hawad'a hAlonid'a.

—Efes-sâ 2:8-9

Kayam ei mbud'i suma d'ingêrâ avok Alona ni yam he gagazid'a, ki tchetchemba, ei nga ki b'leng nga halasa zlapa ki mam yam Saleina Jesus Christ.

—Romê-na 5:1

Azi dum ala: Ang he gagazid'a mi Salad'a Jesus, ang mba fe suta.

—Sunda hi Suma a Sunuzinid'a 16:31a

Nge nge pî ma Alona mi vud'uma, nga mi kus yam duniyad'a. Vama kus yam duniyad'ina ni he gagazi meid'a.

—1 Jean 5:4

Kayam ndata, azi dum ala: Ami lami ni nana ba, ami mba ndagami ki vun sunda hAlonid'a ge? Jesus mi hulung dazi ala: Wana ni sunda hAlonid'a: Ar agi hagi gagazid'a kan an ma Alona mi sununina.

—Jean 6:28-29

A b'ir ahle ndazina ni kayambala agi hagi gagazid'a ala Jesus ni Mesi Alona Goroma d'a, ni yam he gagazid'a ba, agi mba fagi arid'a ki simiyêmu.

—Jean 20:31

Alona mi we hohowa suma

Ma didina, nalo ma lara ba, mi hle tam d'i-gi ang na ge? Ni ang tu ba, nga vat hurung ngei yam tchilad'a, yam tchod'a á we hohowa suma a ar suma ang tazi djonina. Ang nga ngom ayîna kurung baba d'i, kayam tang ngi lang djivid'a ni yam we hohoud'a.

—Mise 7:18

Djivi d'a tetenga hi Ma didinid'a nga d'i dap pi, we hohou mamba ti dap nga d'uo tua mi. Yorogo d'a lara pî, azi nga mbut awilid'a. Ma didina, d'engzeng manga ti ngola heî!

—Hor ma Tchina 3:22-23

O mam mba didinda kal lei akulo yam suma a nga lum mandarama, d'igi akulod'a ti kal lei akulo yam andagad'a na mi. Od'a hi Ma didinid'a ti nga ni yam suma a nga ringîm mandarama hina gak didin, d'ingêr mamba ti nga yam grozina ki grozi ngolona mi.

—Sawal la Giled'a 103:11 ki 17

Mi sud'i ni yam sun nda d'ingêr ra ei lata d'i, wani ni yam we hohou mamba. Mi sud'i woi ki mbusa ata yima Muzuk ma bei tchod'a ba na mi vud'i vut ta awilid'ina, mi hei ari d'a awilid'a mi.

—Tit 3:5

Alona mi yī ala ei hut gevem go yam suta

Ma didina mi dala: Mbeigiya, ei dei tei zla-d'a. Le tcho magid'a ti ni hleud'a diliu pî, mba d'i mbut hapa d'igi nesâ na; le d'i ni hleud'a kekeng d'igi gangeîna na pî, mba d'i b'o hapa d'igi b'od'a hi tamasiid'a na.

—Isai 1:18

Muzu'â hAlonina katcha d'a telet awilid'a a dala: Ang mbeya! Sama huma, mi dala: Ang mbeya! Sama vunam sona, ar mi mbeya; sama min mbiyo ma arinina, a mba humzi ni hawa.

—Vama Ndum Mbeina 22:17

Ma didina mi dala: Êhê, agi suma vunagi sona, agi pet mbeyegi ata mbina. Le sa nga ki va abom mbuo pî, agi mbeyegiya, agi guzugiya, agi tagiya. Agi mbeyegi ata süm guguzlud'a kambira bei beged'a bei gusa ba.

—Isai 55:1

Kid'a Jesus mi we hina d'a, hurum mi zala, mi dazi ala: Agi aragi gugureina a mbeï gevenu. Agi d'elezi d'i, kayam leud'a hAlonid'a ni yam suma d'igi azi na na. —Marik 10:14

Jesus mi dala: Agi pet suma kawagi abo anakina, agi mbeyegi gevenu, agi tugugi tagiya.

—Matiye 11:28

Suma pet nAlona groma d'i

Lovot ta ei wei Alona groma ki Diable groma teteta ba wana: Nge nge pî ma nga mi le d'ingêra d'uo na, nga mi le yam wiyema d'uo mi ni, nAlona goroma d'i. —1 Jean 3:10

Suma pet suma Muzu'â hAlonina nga mi tagazi lovotina, azi nAlona groma. Kayam Muzuk ma Alona mi hagizina mi mbud'ugi ni magumeina d'i, ná lagi mandar ruo mi, wani mi mbud'ugi Alona groma. Hina, yam ad'enga hi Muzuk mamid'a, ei nga yi Alona ala Aba, nala, Abunu. —Romê-na 8:14-15

Ar agi kagagi suma yed'etna bei zlad'a kagi ba Alona grom suma bei ndjendjed'a aduk suma tcho suma gun suma kur atchogoi d'a wandina. —Filip-ma 2:15a

Ma didina mi dala: Ar agi buzugugi woi adigaziya, ar agi walagi woi ki sed'ezi mi. Ar agi dogi vama ndjendjed'a d'i; hina wani, an mba ni vagi atanu. Ma didin ma ad'engêm kal petna mi dala: An mba ni ka'î Abugiya, agi mba kagagi gron suma andjofâ ki gron suma aropma mi. —2 Korente-na 6:17-18

Suma hiu suma a ve Zla ndata atazi a he gagazid'a katna, sum ndazina ti hazi ad'enga á mbut Alona groma. —Jean 1:12

Hata hAlona d'a yam süm ma tched'a

Sunda hi sa mei ma adjeunid'a ti ni woi abu pid'agi, nala, mizeuna, ndjendjed'a, gaulangâ, tuwal fileina, ve kumana, noî tad'a, yalâ, yungôra, ayîna, tuguyod'a, wala, ka ira, d'o-d'oka, gurut ki süma, lü ma batranga kahle suma ding suma hina na mi. An nga ni gigi-d'egi yam ahle ndazina pet, d'igi an gigid'egi avok na: Andjaf suma a nga lahle suma hina na a mba kal kur leud'a hAlonid'a d'i.

—Galat-na 5:19-21

Ni zla d'a hohoud'a yam suma a buzuk yorogo tcholol á hal süm ma ayîna suma a hir ad'uzi kä avunam gak andjege dangâla a gurut tei ki sed'ema.

—Isai 5:11

Ar ang gol süm guguzlud'a kayambala mi djivid'a hleud'a d'oze nga mi wile kur kopma d'oze anguvum nga d'i djang kä woi titrizigu d'a d'i. Dabi mamba mi ed'engî d'igi guguina na, mi gangî d'igi hurd'ud'a na mi.

—Zla d'a D'ogolâ 23:31-32

Süm guguzlud'a ni vama las suma, süm ma ayîna heîna nga mi mba ki batranga mi. Sama mi he tam yam süma á tched'ina nga mi wä-d'u zla d'i.

—Zla d'a D'ogolâ 20:1

Sama mi tit ad'u minda hAlonid'a hol ba na, mi fe suta

Jesus mi hulong dum ala: Ang le yam Ma didina Alo mangâ ki hurung pet ki tang pet ki djib'er manga pet mi. Wana ni vun ma he ma ngol ma avo'â. —Matiye 22:37-38

Kid'a Jesus mi ge tam tita kur lovotid'a, sana mi ringî gevemu, mi grif kä avoromu, mi djobom ala: Ma hat ma djivina, an le ni nana ba, ni fe ari d'a didinda ge? Jesus mi dum ala: Ni kayam me ba, ang yan ala sama djivina ge? Ma djivina nga d'i, nAlona tu go. Ang we vun ma hed'a mi dala: Ang tchi sa d'i, ang le mizeu d'i, ang kul li, ang le glangâs ma aboina d'i, ang mbut ir sa d'i, ang hu abung kasungû. Sa máma mi hulong dum ala: Ma hat suma, an ngom ahle ndazina kan pet ni ki gogoron dei. Kid'a Jesus mi golomba, hurum vumu, mi dum ala: Ang kid'ak va tu, ang i gus ahligiyeng suma ang nga ki na woi pet, ang he bege ndata mi suma hohoud'a. Hina wani, ang mba fahle suma ndjonjoîna sä akulo. Bugola, ang mbei ad'unu. Wani tam tchuk susub'ok kayam zla ndata, mi i ki hur ma zala, kayam mam mi sama ndjondjoîna. —Marik 10:17-22

Ar agi lobogi tagi d'i

Ar agi lobogi tagi d'i, kayam sana mi ndak á las Alona d'i. Kayam vama sana mi zarama, mba mi fed'emî mamu. —Galat-na 6:7

Grona, ar sa vid'igi woi d'i. Sama nga mi le d'ingêrina ni d'ingêr d'igi Jesus Christ tamba ni ma d'ingêr na mi. Sama nga mi le tchod'ina ni ma hi Diable-na, kayam Diable nga mi le tchod'a ni kad'u tinda dei. —1 Jean 3:7-8a

Agi wagi tetet ala suma a lahle suma ata yazi d'uo na a mba kal kur leud'a hAlonid'a d'uo d'uo zu? Ar agi lobogi tagi d'i. Suma mizeuna, suma tuwal fileina, suma e'eûd'a, suma a bur ki ndrozi andjofîna, suma kula, suma a'arad'a, suma gurut ki süma, suma ngul suma, suma tchiget suma ki suma hina na a ndak á kal kur leud'a hAlonid'a d'i.

—1 Korente-na 6:9-10

Agi lagi sunda yam zlad'a hAlona d'a a dagizid'a, ar agi lobogi tagi á humba hawago d'i.

—Jacques 1:22

Jesus mi dala: Ablau suma a mba mba ki simiyênu, a mba dala: An ni Mesi máma. Azi mba vit suma woi ngola. —Matiye 24:5

Tcho d'a led'a i ki sa matna

Tchod'a ti mba kur duniyad'a ni yam sama tuna, nala, Adam. Tcho mamba ti mba ki matna, gak matna ndja abom mbei yam suma pet, kayam suma pet a le tchod'a.

—Romê-na 5:12

Ata yima d'od'ok ka tchod'a ti ve wirîna, ti vut ni tchod'a. Le tchod'a ti djeng wa ni, ti vut ni matna.

—Jacques 1:15

Suma a nga tit yam minda hi sa mazi ma adjeunid'ina a mba bo woyo, wani suma a nga tit yam minda hi Muzu'â hAlonina a mba kak karid'a ki b'leng nga halasa mi. Suma a nga le minda hi sa mazi ma adjeunid'ina, ni suma djangûna hAlonina. Azi nga ge yazi kâ ad'u gata hAlonid'a d'i, kayam azi ndak ki.

—Romê-na 8:6-7

Ni sama nga mi le tchod'ina ba, mba mi mid'a. Gorâ nga mi zi tchod'a habumba d'i, abud'a nga mi zi tchod'a hi goromid'a d'uo mi. A mba wurak sama d'ingêrâ ni yam sun mam mba d'ingêra, wani a ngop sama asa'atna ni yam sun mam mba asa'atna mi.

—Ezekiyel 18:20

Wurak ka yam tchod'id'a ni matna.

—Romê-na 6:23a

Christ mi kus yam matna

Kid'a Jesus mi de zla ndata dad'a, mi de ki delem akulo ala: Lazar, ang nde woyo. Sama mitna mi nde woyo, abom kasem d'uta ki baktana ki barud'a djinda kam mi. Jesus mi dazi ala: Agi bud'um mbeyo, agi aram mi iya. —Jean 11:43-44

Jesus mi dala: Abun nga mi le kanu, kayamba an nga ni he tan ndei á matnid'a, an mba zlit tan akulo kua mi. Sana nga kad'enga á tchan ndi, wani an tanda nga ni he tan ndei á matna. An nga kad'enga á he tan ndeyo, an nga kad'enga á tchol tan akulo mi. NAbun ba, mi han vun ma he máma. —Jean 10:17-18

Jesus mi hut go, mi do zlat ma sama matna mi nga kuana. Suma a hle matnina a tchola. Mi dala: Azongâ, an nga ni dangû, ang tchol akulo. Sama matna mi tchol mi kagakulo, mi nde mi de zlad'a. —Luc 7:14-15a

Jesus mi dala: An ma arina, an ma mit adjeuna, wani ki tchetchemba an nga kari-d'a gak didin. An nga kad'enga yam matna, an nga kad'enga yam yima zuleina mi.

—Vama Ndum Mbeina 1:18

Ma djangû ma danan ma mam mba mi b'lagam mbeina ni matna. —1 Korente-na 15:26

Vun ma hed'a hAlonina

Ma didina mi dala: Ar ang kud'or alo ma ding ngi.

Ar ang tchet vama hle tam ki vama akulona d'oze ki vama yam andagad'ina d'oze ki vama aduk mbina kã ad'u andagad'ina d'i. Ar ang grif kã avorozi d'i, ar ang kud'urozi d'i....

Ar ang yi simiyên an Ma didina Alo mangâ kã hawa d'ad'ar ri, kayam an mba ni ar sama yan sumiyên kã hawa d'ad'arâ bei ngopa d'i.

Ar ang djib'er yam bur ma sabatna, ang tinim iram vam yam anu, d'igi an Ma didina Alo mangâ ni hang vuna na. Ar ang le sun manga gak burâ karagaya, ar ang dap sun manga kua pet....

Ar ang hu abung kasungû, d'igi an Ma didina Alo mangâ ni hang vuna na....

Ar ang tchi sa d'i.

Ar ang le mizeuna d'i.

Ar ang kul li.

Ar ang le glangâs ma aboina yam ndrangâ d'i.

Ar ang le d'od'oka yam vama lara pî ma hi ndrangîna d'i, nala, amamba, d'oze gong mamba, d'oze asinemu, d'oze azong mama, d'oze wei mamba, d'oze amuhl mama, d'oze koro mama, d'oze vama ding hi ndrangîna.

-Gat ta a Hat á Mbàd'a 5:7-9a, 11-13, 16a ki 17-21

Yima ngeid'a ir Alonina mi nga d'i

Alona iram nga tinda yam tita hi sanid'a, nga mi golom asem ma tita pet mi. Nduvunda d'oze anguza matna a ndak nga d'ala suma le tchod'a a ngei tazi kuad'a d'i.

—Job 34:21-22

Ma didina mi de kua ala: Na ni sama mi ndak á ngei tam ata yima bei an wuma nga zu? An ni oî nga hur akulod'a, an ni oî nga yam andagad'a mi d'uo zu? —Jeremi 23:24

An mba ni i ni lara woi dei ki Muzuk mangâ ge? An mba ni ringî lara woi dei avorong nge? Le an dja'î akulo ko, ang nga; le ni i ni kazulei ko, ang nga mi! Nduvunda pî ti nga nduvunda irang ngi, andjeced'a nga d'i b'o ni d'igi faleid'a na, nduvunda ti ni d'igi b'od'a na irangû.

—Sawal la Giled'a 139:7-8 ki 12

Ma didina iram nga ata yina pet á gol suma asa'atna ki suma djivina mi.

—Zla d'a D'ogolâ 15:3

Vama ndak á ngei tam avok Alona nga d'i, wani ahle suma Alona mi lazina a ni woi pid'ak avok mam Ma ei mba i ki zla meid'a avoroma.

—Hebre-na 4:13

Ndak ka didinda nga yam suma a nga tit ad'u Christ suo na

Jesus mi dala: An Gor Sana mba ni sun ma-laika mana á yo suma a nga tchuk suma kur tchod'ina ki suma a nga le tchod'ina pet woi abu kur leu manda. A mba tchuguzi kur gring ma akud'a. Sä kua sum ndazina a mba tchiya, a mba mut siyazi mi. —Matiye 13:41-42

Ar suma asa'atna a i ata yima azuleina, nala, andjaf suma bei wAlo ndazina pet suma a mar rei yam Alonina.

—Sawal la Giled'a 9:18

Akulod'a kandaga d'a tchetchemba a nga ngomozi ki zlad'a hAlonid'a tu ndata á b'lagazi woi kakud'a kur bur ma a mba ka sariyad'a yam suma tchona á b'lagazi woina.

—2 Pierre 3:7

Jesus mi dala: Le abong ngoze aseng a nga ing kur tchod'a ni, ang kazi woyo, ang tchuguzi woi dei. Djivid'a hotei ang kal kur arid'a kabong tu d'oze aseng tu, kala abong djak koze aseng djak ing aduk aku d'a didinda d'a.

—Matiye 18:8

Jesus mi dala: Azi mba i kur ndak ka didinda, wani suma d'ingêrâ a mba i kur ari d'a didinda mi.

—Matiye 25:46

Alona mba mi ka sariyad'a yam suma

Alona mi de na kayam mi nga wa bur ma mam mba mi ka sariya d'a d'ingêra yam suma kur duniyad'ina ki sama mam tinima (nala, Jesus). Kid'a mi tchol sa máma akulo aduk suma matnid'a, mi le glangâsâ woi kam avok suma pet ala mam mba mi le na.

—Sunda hi Suma a Sunuzinid'a 17:31

Salad'a mi we lovota á pat suma a nga tit blogoma woi kur kuka, á ngom suma tchona gak bur ma ka sariyad'a mi. —2 Pierre 2:9

Ei pet mba tcholei avok zlam mba ka sariyad'a hi Christ-sa, nge nge pî mba mi ve vama ndak yam sun nda mi lat kur hliu tamba, le ni djivid'a, d'oze tchod'a.

—2 Korente-na 5:10

O d'a ndak memet kurid'a ba wana: Kayam ei mba tcholei avorom bei mandarâ ba kur bur ma ka sariyad'a. Kayam kak meid'a kur duniyad'a ka hid'a ni d'igi kaka hi Jesus Christ-sa na.

—1 Jean 4:17

Alona mi dala sama lara pî mi mit yam tu, bugol mi kam sariyad'a kamu.

—Hebre-na 9:27

Ni hina ba, nge nge pî adigei mba mi mba ki zla mamba avok Alona. —Romê-na 14:12

Sumad'a hi Jesus Christ-sa

He d'a hawad'a hAlonid'a ti nga ni d'igi tchila d'a Adam mi tchilata na d'i. Le suma ablaud'a a bo ni yam tchilad'a hi sama tunid'a ni, kal pet sumad'a ki he d'a hawad'a hAlona d'a yam sama tu ma a yum ala Jesus Christ-sâ a mba zul ngola kazi kal mi.

—Romê-na 5:15

Kayam ndata, nga nata minda hi sa d'i, d'o-ze sun mam mba led'a d'uo mi, wani nata Alo ma we hohoud'a tu go. —Romê-na 9:16

Mbaktumba hAlonid'a ti dala: Alona nga mi noî suma a nga le yam mba ad'engina woyo, wani nga mi ve suma lulumana sumad'a.

—1 Pierre 5:5b

Agi wagi sumad'a hi Saleina hi Jesus Christ-sa. Mam mi sama ndjondjoîna pî, mi mbut sama houd'a kayam agiya, kayam agi mbud'ugi suma ndjondjoîna yam hou mamba.

—2 Korente-na 8:9

Ata yima tchod'a ti zulâ, sumad'a hAlonid'a ti zul ngola kala. D'igi tchod'a ti te leud'a ni yam matna na, hina mi, sumad'a hAlonid'a nga d'i te leud'a ni yam d'ingêra á ï kur ari d'a didinda yam Jesus Christ Saleinid'a na mi.

—Romê-na 5:20b-21

Agi mbud'ugi hurugi yam tcho magid'a

Kur atchogoi d'a bei wed'a, Alona mi gol suma ta, wani ki tchetchemba, mi he vuna ata yina pet ala suma a mbut huruzi yam tcho mazid'a.

—Sunda hi Suma a Sunuzinid'a 17:30

Jesus mi dazi ala: An nga ni dagiya, nga na d'i. Wani le agi mbud'ugi nga hurugi yam tcho magid'a d'uo ni, agi mba bogi ni d'igi azi na mi.

—Luc 13:3

Jean ma le suma batembina mi dala: Agi mbud'ugi hurugi yam tcho magid'a, kayam Alona mi mba wa go á te leu mamba yam andagad'a.

—Matiye 3:2

Agi hagi azigagi mi tcho magi d'a agi lata.

—Ezekiyel 18:31a

Sama mi ngei yam tcho mamba kä na, nga mi fe djivid'a d'i, wani sama mi de tcho mamba woi mi arat tei mi na, a mba wum hohowomu.

—Zla d'a D'ogolâ 28:13

Zal hur ma tcholï ata Alonina nga mi mbut sana hurum á fe suta. Sut ndata, zal hurâ mi nga kua d'i, wani zal hurâ hi duniyad'ina mi ingî kur matna.

—2 Korente-na 7:10

Hur Alona nga vat tei yam tchod'a

Le sama asa'atna mi ar sun mam mba tcho d'a mi lata woi pet, le mi ngom gat manda ki d'ingêra ped'u ni, gagazi, mba mi kak karid'a, mba mi mit ti. —Ezekiyel 18:21

Jesus mi dala: Le agi vad'agi hurugi woi yam tcho d'a suma a nga lagizid'a ni, Abugi ma sä akulona mba mi vat hurum mbei yam tcho magid'a mi. —Matiye 6:14

Kid'a Jesus mi we he gagazi mazid'id'a, mi de mi ma gugutud'a ala: Gorona, an vat wa hurun ndei yam tcho manga da'. —Marik 2:5

Ni kayam Jesus ba, a nga tchagi wala ala agi mbud'ugi hurugi yam tcho magid'a tua ba, Alona mba mi vat hurum mbei kagiya. Alona mi hle Jesus sä akulo ata bigam mba ndjufa á kak Amul ma sut suma, kayam mi he Israel-lâ lovota á mbut huruzi yam tcho mazid'a, kayam Alona mi vat hurum mbei yam tcho mazid'a mi.

—Sunda hi Suma a Sunizinid'a 13:38b; 5:31

A mba tin ad'u tchi wala ki simiyêm yam zla mbut hurâ yam tchod'a á fe hur ma vata ata Alona yam tchod'a navo Jerusalem gak i ata andjaf suma pet. —Luc 24:47

Alona mi min ala ei tid'ei ad'u duniyad'a d'i

Alona mi nde wa suma mam mbala ni sut ta yam ped'u d'a woi abua. Suma ndata nga d'i had'ei á walei tei woi ki tchod'a ki d'od'oka hi duniyad'id'a, á kagei irei sik, á tid'i d'ingêr ki d'engzenga avok Alona kur duniya d'a wanda. —Tit 2:11-12

Ar agi lagi yam duniyad'a d'oze ahle suma kurutna d'i. Le sama nga mi le yam duniyad'a ni, nga mi le yam Abui Alona d'i. Kayam ahle suma kur duniyad'ina pet ni djib'er ra tchod'a hi hliu tad'id'a ki d'od'oka hi irid'id'a ki subur ta d'a hawa yaka. Ahle ndazina a tcholi nga nata Abui Alona d'i, wani a tcholi kur duniyad'a ka hî. —1 Jean 2:15-16

Agi suma bei d'engzengâ, agi wagi nga d'ala le yam duniyad'a ka'î djangûna kAlona d'uo zu? Wani sama min á le banad'a ki duniyad'ina, mi mbut ni sama djangûna hAlonina. —Jacques 4:4

Alona mi dala: Agi mbuzugi tagi woyo, agi mbud'ugi tagi woi yed'et, agi aragi sun magi d'a asa'at ta agi lat avoronda woyo, agi aragi tcho d'a led'a woi mi. —Isai 1:16

Agi vud'ugi ni vut ta awilid'a

Alona mi dala: An mba ni hagi hur ma awilina, an mba ni hagi muzuk ma awilina kurugiya, an mba ni pat hurugi ma ad'enga d' igi ahinad'a na na woyo, an mba ni hagi hurâ hi sanina kurugiya. —Ezekiyel 36:26

Le agi wagi Christ ala ni Ma d'ingêrâ ni, ar agi wagi ala nge nge pî ma nga mi le d'ingêrina ni ma Alona mi vud'uma mi. Ei wei ala sama Alona mi vud'uma, nga mi le tchod'a d'i, wani Alona Goroma nga mi ngomomu, Ma tchona mi ndak á lum va d'uo mi.

—1 Jean 2:29 ki 5:18

Le sana nga zlapa tu ki Christ-zu ni, mam mi vama ge ma awilina; ahle suma adjeuna pet a kal wa woyo, ahlena pet a mbut wa awilid'a.

—2 Korente-na 5:17

Jesus mi hulong dum ala: Gagazi, an nga ni dangû, le a vut nga sana vut ta awilid'a d'uo ni, mi ndak á we leud'a hAlonid'a d'i.

—Jean 3:3

A vud'ugi vut ta awilid'a nata abuyoi suma matna nga kal kazina d'i, wani ni kandjaf ma bei matna, nala ki zlad'a hAlona d'a ari d'a didinda.

—1 Pierre 1:23

Alona mi tcholei akulo á kak karid'a zlapa tu ki Christ

Kid'a ei boi woi kur tchila meid'id'a, Alona...mi mbud'i arid'a zlapa tu ki Christ. Mi zlabei tu ki Jesus Christ, mi tcholei akulo zlapa tu ki mam á kagei kur yima sä akulona.

—Efes-sâ 2:5a ki 6

Christ tamba mi zi tcho meid'a kam akulo ata agu ma b'ala, kayam ei boi woi ata tcho-d'a á kagei karid'a á le d'ingêra. Ni yam to d'a a tomba ba, agi fagi ki suta.

—1 Pierre 2:24

Alona mi tchologi akulo á kak karid'a zlapa tu ki Christ. Kayam ndata, ar agi halagi nahle suma sä akulona, ata yima Christ mi nga kaka kua ata Alona bigam mba ndjufina. Ar agi tinigi hurugi ni yam ahle suma sä akulona, wani agi tinigi hurugi yam ahle suma yam andagad'a ka hina d'i, kayam agi bogi wa woyo, ari magid'a sä ngeid'a zlapa tu ki Christ abo Alona.

—Kolos-sâ 3:1-3

Suma hi Jesus Christ-sâ a b'al wa sa mazi ma adjeuna ki d'od'ok mamba ki min mamba akulo ata aguna. Le ei nga karid'a yam Muzu'â hAlonina ni, mbeî ei tid'i yam minda hi Muzu'â hAlonina mi.

—Galat-na 5:24-25

Ari d'a didinda

D'igi Moise mi gap gugui ma a yorom ki kawei ma hleunina akulo hur fulâ na, mbeî a mba gap Gor Sana akulo hina mi, kayam sama lara pî ma he gagazid'a kama, mi nga kari d'a didinda. —Jean 3:14-15

Jesus mi de mAbum Alona ala: Ari d'a didinda ba wana, nala, a wang ala ang tu nAlo ma gagazina, a wan ala an Jesus Christ ni ma ang sununina mi. —Jean 17:3

Sama he gagazid'a yam Alona Goromina, mi nga kari d'a didina. Sama ge yam kä avok Alona Goroma d'uo na, mba mi fe arid'a d'i, wani ayîna hAlonina mi nga kaka kamu. —Jean 3:36

Jesus mi dala: Gagazi, an nga ni dagiya, sama le mi hum zla manda, le mi he gagazid'a yam Ma sununina ni, mi nga kari d'a didinda. Sariyad'a mba d'i vum mbi, wani mi nde woi kur matna, mi i kur arid'a. —Jean 5:24

Ki tchetchemba, Alona mi nde wa nga hur mama ki suma mamba woi yam mbad'a hi Ma sud'ina Jesus Christ-sa. Kayam Jesus Christ mi kus yam matna, mi nde ari d'a bei dabid'a ba d'a woi abu pî d'a yam Zla d'a Djivid'a. —2 Timote 1:9b-10

Sana hAlonina mi wala mi fe wa suta

Muzu'â hAlonina tamba nga mi le glangâsâ kur muzugei ala ei nAlona groma.

—Romê-na 8:16

Wana ni glangâs mama ala: Alona mi hei wa ari d'a didinda, ari ndata ti nga kur Goroma. Sama nga kAlona Goromina, mi nga karid'a; sama nga kAlona Goroma d'uo na, mi nga karid'a d'i. An b'ir ahle suma wana mi agi suma hagi gagazid'a ki simiyê Alona Goromina, kayam agi wagi ala agi nga kari d'a didinda.

—1 Jean 5:11-13

Sama ve vun man ma hed'a ma nga mi ngomoma, ni ma nga mi le kana. Sama nga mi le kana, Abun mba mi le kamu, an mba ni le kam an mba ni tagam tan mi.—Jean 14:21

D'ingêra mba d'i mba ki halasa, ti mba d'i mba ki tchugota ki tuk tad'a gak didin mi.

—Isai 32:17

Hina wani, ei mba wei ala ei nga kaka zlapa tu kAlona, mam nga kak kuri mi, kayam mi hei wa Muzuk mama.

—1 Jean 4:13

Le ei nga gei yei kä ad'u vun ma hed'a hAlonina ni, ei wei ala ei wei Alona.

—1 Jean 2:3

Christ ma kak hur sum mamina, mi hazi furîd'a

Jesus mi de mAlona ala: Ki tchetchemba, an nga ni iza gevengû. An nga ni dahle ndazina kur duniyad'a, kayam furî man nda azi lat kanda ti ndak memet. —Jean 17:13

Leud'a hAlonid'a nga ni yam vama te d'oze vama tche d'uo mi, wani ni d'ingêra, b'leng nga halasa ki furî d'a Muzuk ma bei tchod'a ba na mi heizid'a. —Romê-na 14:17

Paul mi dala: An mit wa akulo ata agu ma b'ala zlapa tu ki Christ. Ni an ba ni nga kaka karid'a d'i, wani ni Christ ba, mi nga kaka karid'a kurunu. Ari man nda an nga kaka kurut kur hliuna wanda, an kak ki sed'et ni yam gagazi d'a an hat yam Alona Goromid'a, mam ma le kan mi he tam mbei kana mi. —Galat-na 2:19b-20

Jesus mi dala: An dagi ahle ndazina kayam agi lagi furîd'a kanu, kayam furî magid'a ndak memet mi. —Jean 15:11

(Alona), ang mba tagan lovot ta i kur arid'i-d'a: furî d'a ngola sä navorongû, zlezleû d'a bei dabid'a nga ni yam bigang nga ndjufa. —Sawal la Giled'a 16:11

Ar ei gei yei kã ad'u Saleina Jesus Christ bei ara ba

Le agi nga humum vunam mbuo, agi nga tchilagi yam gat mamba mi ni, Ma didina mba mi ngobogi d'igi mi ngop abuyogi ngolo adjeu na mi. —1 Samuel 12:15

Agi suma nga fagi ndakina, agi mba tugugi tagi zlapa ki sed'emiya, kayam fata Salad'a Jesus Christ mi nde woi kur akulod'a ki malaika mam suma ad'engâ aduk sin akud'id'a, kur bur máma, Saleina mba mi mba kayî mama yam suma a wum nga d'uo na ki suma a ge nga yazi kã ad'u Zla d'a Djivid'a hi Saleina Jesus-d'a d'uo na. Alona mba mi ka sariya d'a didinda kaziya. Sum ndazina a mba tchol lei dei avok Ma didina abo subura had'eng mambid'a. —2 Tasaloni'â 1:7-9

Gola! Ini an nga ni tinigi vun ma b'ed'a ki vun ma ged'a djak avorogiya. Le agi nga tid'igi yam vun ma hed'a hi Ma didina Alo magina ma an nga ni hagizi ini wana ni, mam mba mi b'e vuna kagiya. Le agi gagi nga yagi kã ad'u vun ma hed'a hAlo maginina d'uo ...ni, mam mba mi gagi vuna.

—Gat ta a Hat á Mbàd'a 11:26-28

Ar ei dei woi yam Christ avok suma

Ar suma pet a dala: Jesus Christ ni Salad'a,
yam subura hAbum Alonid'a.

—Filip-ma 2:11

Jesus mi had'azi kua ala: Kayam ndata, sama lara ma mi dan zlan ndei avok sumina, an mba ni dum zlam mbei avok Abun ma sä akulona mi. Wani sama lara ma mi tin vunam kan avok sumina, an mba ni tin vunam kam avok Abun ma sä akulona ala an wum nga d'uo mi.

—Matiye 10:32-33

Le ang de woi ki vunang ala Jesus ni Salad'a, le agâ, le ang he gagazid'a kurung ala Alona mi tcholom akulo aduk suma matna ni, ang mba fe suta. Le sana mi he gagazid'a kurumu ni, Alona mi mbud'um ma d'ingêrâ avoromu; le mi de woi ki vunam mi ni, Alona mi sud'um mi.

—Romê-na 10:9-10

Nge nge pî ma nga mi le zulona kan ki zla mandina, an Gor Sana mba ni le zulona kam fata an mba ni mbei kur subur manda ki subura hAbunda ki malaika suma mi tinizi irazi vazina.

—Luc 9:26

Seitan ni ma djangû ma ngol meina

Ar agi kagagi ki ndjola, agi kagagi iragi sik, kayam Diable magi ma djangûna nga mi tit d'igi azlo ma nga mi tchi á hal nge ma mam vum á mutnina. —1 Pierre 5:8

Ata yi máma, Muzu'â hAlonina mi i Jesus hur fulâ, kayam diable mi kugumu. Jesus mi de mi Seitan ala: Seitan, ang huttcha woi dei, kayam a b'ir kur mbaktumba hAlonid'a ala: Ang kud'orî Ma didina Alo mangâ, ni mam tu go ba, ang lum sunda. Ata yi máma, diable mi aramu, wani malaikana mba, a nga lum sunda. —Matiye 4:1 ki 10-11

Vama arâ, agi siragi ngingring zlapa tu ki Salad'a, kur sib'ika had'eng mambid'a mi. Ar agi tchugugi ahle suma dur ayîna hAlonina pet atagiya, kayam agi fagi ad'enga á tchologi ngingring kayam lemba hi Diable-d'a. —Efes-sâ 6:10-11

Ahle mami suma dur ayîna a nga nahlena hi suma bei he gagazid'ina d'i, wani nahle suma dur ayî suma ad'eng suma hAlonina á to gulumun ma ad'eng ma ngunguna hi ma djangûnina kä woyo. —2 Korente-na 10:4a

Christ mi kus sei yam Seitan keya

Gro ndazina ni suma ki hliuna ki buzunina. Kayam ndata, Jesus tamba mi mbut tam d'igi azi na. Mi le hina ki mad'am á b'lak Diable ma nga kad'enga hi matnid'a aboma woyo.

—Hebre-na 2:14

Sama nga mi le tchod'ina ni ma hi Diable-na, kayam Diable nga mi le tchod'a ni kad'u tinda dei. Alona Goroma mi nde tam mbei ná b'lak sunda hi Diable-d'a woyo.

—1 Jean 3:8

Sama ndak á walei woi ki od'a hi Christ-sa ni nge ge? Ndaka, d'oze kid'eî ira, d'oze djop vuna, d'oze meid'a, d'oze hohoud'a, d'oze bad'a, d'oze matna zu? Wani ei kuzi yam ahle ndazina pet ni kayam mam ma mi le od'a keina.

—Romê-na 8:35 ki 37

Agi gagi yagi kä avok Alona, agi tchologi ad'enga ngingring á noî Diable woyo. Hina wani, mba mi ring ngei dei ki sed'egiya. Ar agi hud'ugi go gen Alona, mam mba mi hud'i gevegi go mi.

—Jacques 4:7-8a

Jesus mi dala: Ki tchetchemba, sariyad'a nga yam duniya ndata, an mba ni dik ma te yam duniya ndatina woi abua.

—Jean 12:31

**Andjaf o meid'a nga d'i tak
kei ala ei nga tid'i ad'u
Christ gagazi zu?**

An le nga ni de vuna hi suma ki ma hi malai-kanina pî, le an nga ni le od'a d'uo ni, zla mannda ded'a ni d'igi kawei ma a nga tumum keng kengâ na, d'oze d'igi agileng ma nga mi tchi kling klingâ na. —1 Korente-na 13:1

Vuta hi Muzu'â hAlonid'a ni od'a, furîd'a, b'leng nga halasa, ve tad'a, mun kad'a, djivi d'a led'a, d'engzenga, lulumad'a ki d'el tad'a. —Galat-na 5:22-23a

Jesus mi dazi kua ala: Le agi lagi kanu ni, agi ngomogi vun man ma hed'a. —Jean 14:15

Le sana mi dala: An le yam Alona, le mi noî wiyema woyo ni, mam mi ma ka zlad'a. Le mi le nga yam wiyem ma mam wum ki irama d'uo ni, ni nana ba, mi le yam Alo ma mam wum nga ki iram mbuo na ge? —1 Jean 4:20

Jesus mi dala: Le agi nga lagi od'a yam tagiya ni, suma pet a mba wala agi ni man suma hata. —Jean 13:35

O d'a lat yam Alonid'a ba wana: Ei gei yei kâ ad'u vun ma he mama. Vun ma he mama nga ni vama anak ki. —1 Jean 5:3

Jesus Christ mi tchol akulo aduk suma matna

Alona mi hum mbei á tchid'a yam tcho meid'a, wani mi tcholom akulo aduk suma matna á mbud'i suma d'ingêrâ avoromu.

—Romê-na 4:25

Pierre mi dala: Ami ni suma glangâsâ yam ahlena pet suma (Jesus) mi lazi kur ambasa hi Juif-fîd'a, kur Jerusalem mi. Azi tchum ata agu ma b'ala. Wani Alona mi tcholom akulo aduk suma matna kur bur ma hindina. Mi tagam mbei ir suma, wani nga ni ir suma pet ti, wani ni mi ami suma Alona mi manami avok dei á le glangâsâ kama. Bugol la Alona mi tcholom akulo aduk suma matnid'a, ami tami ki sed'emu, ami tchami ki sed'em mi.

—Sunda hi Suma a Sunuzinid'a 10:39-41

Suma hata hi Jesus-na a nga klavi kua, vun azina nga duka mi. Toma mi nga ki sed'eziya. Ata yi máma, Jesus mi mba, mi tchol adigaziya, mi dazi ala: An gagi depa. Bugola, mi de mi Toma ala: Ang mad'i tchitchid'angû, golon abonu. Ang mad'i abongû, kalam ata fefed'enu. Ang kak bei he gagazid'a d'i, wani ang he gagazid'a. Toma mi hulong dum ala: Angî Salana, Alo mana.

—Jean 20:26b-28

Ei nga tini huri yam tchol meid'a zlapa ki Christ mi

Jesus mi dala: Agi lagi atchap kayam ndata d'i, kayam yina nga mi mba, ata yi máma, suma mat suma a nga kur zulina pet, a mba humun delenu, a mba buzuk keyo. Suma a le djivid'ina a mba tchol akulo á i kur arid'a, suma a le tchod'ina a mba tchol akulo á i kur sariyad'a mi.

—Jean 5:28-29

Agi wagi nga d'ala ei pet suma lei batemba á kagei zlapa tu ki Jesus Christ-sâ, ei lei batemba ná zlabei tu ki sed'em kur mat mama d'uo zu? Kur batem meid'a, a tozei zlapa tu ki sed'em kur mat mama. D'igi Christ mi tchol akulo aduk suma matna karid'a kad'eng nga subura hAbumba na, hina mi, ei tid'i ni kur ari d'a awilid'a mi. Le ei zlabei tu ki mam kur mat mama ni, ei mba zlabei tu ki mam kur tchol mamba akulo aduk suma matna mi.

—Romê-na 6:3-5

Le Muzu'â hAlona ma mi tchol Jesus akulo aduk suma matnina mi nga kaka kurugiya ni, Alo ma mi tchol Christ akulo aduk suma matnina mba mi hagi arid'a ata hliwigi ma matna ni yam Muzuk mam ma nga kaka kurugina mi.

—Romê-na 8:11

Agi kagagi suma yed'etna avok Saleina

Alona mi gun tam...á pad'ei woi ad'u ad'enga hi mei suma djangûna, kayam ei lum sunda bei mandarâ ba, kayam ei kagei suma mi tini irei vei suma d'ingêrâ avorom burâ ki burâ kur tit meid'a. —Luc 1:73a ki 74-75

B'oziyomina, vama arâ, ami nga tchenegiya, ami nga gigid'egi ki simiyê Salad'a Jesus d'igi ami had'agi avok na, ni nana ba, agi tid'igi tit ta lAlona tam djivid'a ge. Ki tchetchemba, agi nga lagi na mi, ar agi igi iragi avogovogo. Kayam agi wagi vun ma he ma ami hagizi ki simiyê Salad'a Jesus-na. Wana ni vama Alona mi minima: Ar agi kagagi ni suma mi tinigi iragi vagina ala ar agi walagi woi ki mizeuna, ar nge nge pî adigagi mi we lovota á vamamma ata lovot ta d'ingêra ki hud'a mi. Alona mi yï ná le mizeuna d'i, wani ná kagei ni suma yed'etna. —1 Tasaloni'â 4:1-4 ki 7

Agi kagagi ni suma yed'etna kur tit magid'a pet, d'igi Alo ma yagina ni Ma bei tchod'a ba na na mi. Kayam mbaktumba hAlonid'a ti dala: Agi kagagi ni suma yed'etna, kayam an ni Ma bei tchod'a ba na. —1 Pierre 1:15-16

Agi kagagi suma yed'etna avok Saleina

(Alona) mi manei zlapa tu ki Christ avok dei bei ad'u tinda hi duniyad'a, kayam ei kagei sum mama bei zlad'a kei ba avoromu.

—Efes-sâ 1:4

Ar agi tchugugi sama awili ma Alona mi gum mi hle tam d'igi mam na na atagiya, ni mam ma nga mi tagagi tit ta gagazi d'a d'ingêr ra agi tinit irat vat mAlonid'a.

—Efes-sâ 4:24

Le ei dei woi yam tcho meid'a avok Alona ni, Alona ni Ma d'engzeng ma d'ingêrâ, mba mi vat hurum mbei yam tcho meid'a, mba mi mbuzi woi yed'et kur tcho meid'a pet mi.

—1 Jean 1:9

Le ahle ndazina pet a mba b'lak kei hina ni, djivid'a agi tid'igi ni tit ta irata á le mandara Alona.

—2 Pierre 3:11

Agi b'ad'agi tagi á kagagi ki b'leng nga halasa ki suma pet ki tit ta d'ingêra. Bei tit ta d'ingêra ba ni, sa mi ndak á we Salad'a d'i.

—Hebre-na 12:14

An min gile ni Ma didina, an min gile Alo man ma bei tchod'ina ki hurun pet.

—Sawal la Giled'a 103:1

Agi oyôgi ni ki Muzu'â hAlonina

Kid'a azi tchen Alonid'a, yima azi nga tok kuana mi yir gigidji, azi pet a oî ki Muzuk ma bei tchod'a ba na, a nga de zlad'a hAlonid'a ki hur ma ade'esâ.

—Sunda hi Suma a Sunuzinid'a 4:31

Alona mi dala: An mba ni hagi Muzuk mana kurugiya, an mba ni mbud'ugi suma tid'igi yam gat manda suma ngomogi vun man ma hed'ina mi.

—Ezekiyel 36:27

Le Muzu'â hAlonina mi nga kaka kurugiya ni, agi nga tid'igi bugol minda hi sa magi ma adjeunid'a d'i, wani agi tid'igi ni yam minda hi Muzu'â hAloninid'a. Le sana mi nga ki Muzu'â hi Christ-sâ kurum mbuo ni, mam mi sa mama d'i.

—Romê-na 8:9

Jesus mi dala: Fata Muzuk ma bei tchod'a ba na mba mi mba kagid'a, agi mba fagi ad'enga, agi mba mbud'ugi man suma glangâsâ.

—Sunda hi Suma a Sunuzinid'a 1:8a

(Barnabas), mam mi sama djivina. Muzuk ma bei tchod'a ba na ki he gagazid'a a nga oîd'a kurum mi.

—Sunda hi Suma a Sunuzinid'a 11:24a

Ar agi gurud'ugi ki süma tala mi igi kur tit ta batranga d'a d'i. Wani agi oyôgi ni ki Muzu'â hAlonina.

—Efes-sâ 5:18

Vun ma hle ma atchap ma Alona mi hle mi sum mamina

Ma didina mi de kua ala: Ahle suma agi wazi pet wana, ni an ba ni lazi kabonu. An nga ni dagiya, azi pet ni mana. Sama tan lan djivid'a kama ni ma hohou ma nga mi hum zla manda ki mandarâ nga mi zlak avorotna.

—Isai 66:2

Jesus mi dum ala: Sama he gagazid'ina, mi ndak á lahlana pet.

—Marik 9:23b

Buniyôn suma od'a, ar agi lagi atchap yam kuk ka ad'eng nga nga d'i kugugid'a d'i. Agi gologizi ni d'igi vama atchapma na d'uo mi. Wani le agi nga zlapa ki Christ kur ndak mamba ni, agi lagi furîd'a, kayam fata mam mba mi nde woi kur subur mambid'a, agi mba lagi furî d'a ngol la kala. —1 Pierre 4:12-13

Alona mba mi sed'ezi simina irazi woi pet. Matna mba tchazi d'i, azi mba yor tazi d'oze a tchi tchi ma hohoud'a d'i, ta d'a ted'a nga d'uo mi, kayam ahle suma adjeuna pet a kal wa woyo.

—Vama Ndum Mbeina 21:4

Jesus mi dala: Ar agi halagi leud'a hAlo-nid'a ki d'ingêr mamba avok tua. Hina wani, Alona mba mi hagi ahle suma a arâ kam kua.

—Matiye 6:33

Vun ma hle ma Alona mi hle mi suma kukina

Ki tchetchemba, Jesus mi ndak á ndjun suma Seitan nga mi kuguzina, kayam a kugum mam tamba avok ata yima mi fe ndakina.

—Hebre-na 2:18

Alona mi dala: Fata agi djagagi mbinid'a, an mba ni kak ki sed'egiya; fata agi djagagi alumid'a, aluma mba mi hlubugi d'i; fata agi kalagi aduk akud'id'a, akud'a mba d'i ngalagi d'i, sinat mba d'i trâgi d'uo mi. —Isai 43:2

Kuk ka lara ge pet ta nga d'i kugugid'a nandjaf kuk ka nga d'i kuk sumid'a mi. Alona ni Ma d'engzengâ, mba mi ar kuka kal yam ad'eng magid'a d'i, wani kur kuka, mba mi hagi lovota á ndagi woi kur á vagi tagi ad'enga. —1 Korentena 10:13

Ei wei ala kur ahlena pet Alona nga mi le sun nda djivid'a yam suma a nga le kam suma mi yazi woi kur min mambina.

—Romê-na 8:28

Ngol mei ma ngat buzu máma ni ma ndak á hat hurum yam amangeî meid'a d'uo na d'i, kayam a kugum kur ahlena pet d'igi ei na, wani mi le nga tcho d'i. —Hebre-na 4:15

Vun ma hle ma Alona mi hlum mi suma a kus ayînina

Alona mi dala: Suma a mba kus ayînina, an mba ni hazi he d'a hawad'a, an mba narî Alo mazina, azi mba mbut grona.

—Vama Ndum Mbeina 21:7

Jesus mi dala: Suma kus ayînina a mba tchuk baru ma hapma hina mi, an mba ni tchazi simiyêzi woi kur mbaktum mba arid'a d'i, an mba ni de woi kazi avok Abun ki malaika mama ala azi ni mana.

—Vama Ndum Mbeina 3:5

Jesus mi dala: Suma kus ayînina, an mba ni hazi yima kaka ki sed'en yam zlam man nda amula d'igi an tanda ni kus ayîna an nga kaka gen Abun yam zlam mam mba amula na mi.

—Vama Ndum Mbeina 3:21

Jesus mi dala: Sama nga ki humbina, ar mi hum vama Muzu'â hAlonina nga mi dum mi tokina. Suma a mba kus ayînina, an mba tinizi á te vud'agu ma he ari ma nga kur asinena hAlonina.—Vama Ndum Mbeina 2:7

Jesus mi dala: Suma a kus ayîna suma a ngom sun manda gak dabid'ina, an tanda mba ni hazi ad'enga á te yam andjaf suma mi.

—Vama Ndum Mbeina 2:26

Ang dik amanga d'i, ndak wal lei ki ndjuvuk kuo mi

Paul mi dala: Kayam ndata, an nga ni he vuna mi kretiyê suma a vik aropmina, wani ni an ndi, ni Salad'a. Ar atchad'a ti wal lei ki ndjuvut ti. Le ti wal ki ndjuvud'u ni, ar ti ve andjuf ma ding ngi. Djivid'a ti hulong min zla mata ki ndjuvud'u. Ar mandjufâ mi dik amamba woi d'uo mi.

—1 Korente-na 7:10-11

Le atchad'a ti ve mandjufâ ni, gata ti djinit ki ndjuvut kid'a mi nga ki iramba. Wani le ndjuvut mi mid'a ni, ti but wa woi kur djinda gata ti djinit ki ndjuvuta. Kayam ndata, le ti ve mandjuf ma dingâ kid'a ndjuvut nga karid'a tua d'a ni, a mba yat ala atcha d'a mizeuna. Wani le ndjuvut mi mid'a ni, ti but wa woi kur gat ndata. Le d'i ve mandjuf ma dingâ pî, a mba yat ala atcha d'a mizeuna d'uo d'a.

—Romê-na 7:2-3

Jesus mi dala: An nga ni dagiya, sama dik amambina, le nga ni yam mizeuna d'uo ni, ni mam ba mi tinit á le mizeuna. Sama vatcha d'a digit teid'ina, mi le ni mizeuna mi.

—Matiye 5:32

Jesus Christ mba mi hulong yam andagad'a

Jesus mi dala: Le an i wa ni min wa yina kagiya ni, an mba hulongî á yogi sä gevenu, kayam yima an nga kak kuana, agi mba kagagi kua mi. —Jean 14:3

Jesus mi dala: Ata yi máma, simata hi an Gor Sanid'a mba d'i ndeï akulo. Kur bur máma andjaf suma yam andagad'ina pet a mba tchiya, a mba wan an Gor Sana mba ni mbei kur d'ugula kad'enga ki subur ra ngola. —Matiye 24:30

Jesus mi dala: Nge nga pî ma le zulona kan an ki zla manda aduk suma tcho bei d'ingêr suma kur atchogoi d'a wandina, fata an Gor Sana mba ni mbei kur subura hAbunda ki malaika suma mi tinizi irazi vazina, an mba ni le zulona kam mi. —Marik 8:38

Buniyôn suma od'a, ki tchetchemba, ei nAlo-na groma. Ei wei nga d'uo tua ei mba mbud'i ni nana, wani ei wei ala fata Christ mi nde woid'a, ei mba mbud'i dedege d'igi mam na, kayam ei mba wum mbei tetet. Nge nge pî ma nga ki hur ma tin mama yam Christ-sâ, nga mi ngom tam yed'et, d'igi Christ tamba ni Ma bei tchod'a ba na mi. —1 Jean 3:2-3

Zlad'a hAlonid'a

Zla d'a suma djok vun Alona a data ti mba nga nata minda hi sa d'i, wani ni Muzuk ma bei tchod'a ba na ba, mi zud'uzi ni mam á de zla d'a tcholi ata Alonid'a woyo.

—2 Pierre 1:21

Mbaktumba hAlonid'a pet, nAlona ba, mi fo muzugam kua. Djivid'a nga kua á hat suma gagazid'a, á ngop suma, á djop suma yam tchod'a, á simad'azi á le d'ingêrâ.

—2 Timote 3:16

Ang tchen Alona, ang ar hurung mi vat tei mi

Jesus mi dala: Agi tchenegi ni na: Abumi ma sä akulona, ar suma pet a suburung simiyêngû. Ar ang mba á te leu manga yam andagad'a. Ar suma a le min manga yam andagad'a d'igi a nga lat sä akulo na mi. Ang hami ini te mami ma burâ ki burîna. Ar ang vat hurung ngei yam tcho mamid'a d'igi ami nga vad'ami hurumi woi yam suma a nga lami tchod'ina na mi. Ar ang imi kur kuka d'i, wani ang pad'ami woi abo Ma tchona. Leud'a, ad'enga ki subura ni manga gak didin. Amin!

—Matiye 6:9-13

Lovot ta suta hAlonid'a

An hal ma sud'una.

Suma pet a le tchod'a, a kid'ak kei ata subura hAlonid'a mi. –Romê-na 3:23

Christ mi mit vrak blangânu.

Christ tamba mi mit kagi yam tu yam tchod'a hi sumid'a, sama d'ingêrâ yam suma bei d'ingêrâ, kayam mi mba ki sed'egi mAloma –1 Pierre 3:18a

An nga ni mbut hurun ndei yam tcho manda.

Sama mi ngei yam tcho mamba kä na, nga mi fe djivid'a d'i, wani sama mi de tcho mamba woi mi arat tei mi na, a mba wum hohowomu. –Zla d'a D'ogolâ 28:13

An ve Jesus atanu, an hum gagazid'a mi.

Suma hiu suma a ve Zla ndata atazi a he gagazid'a katna, sum ndazina ti hazi ad'enga á mbut Alona groma. –Jean 1:12

Hina wani, an we tetet ala an fe wa suta.

Jesus mi dala: Gagazi, an nga ni dagiya, sama le mi hum zla manda, le mi he gagazid'a yam Ma sununina ni, mi nga kari d'a didinda. Sariyad'a mba d'i vum mbi, wani mi nde woi kur matna, mi i kur arid'a. –Jean 5:24

Mi sama ndumba: Le Alona mi bongômi suma hi World Missionary Press-sâ lovota ni, ami lami imprime mbaktum mba gor ra tetenga yam Zlad'a hAlonid'a ki vuna teteng. Ni tchen mamid'a ala Alona mi b'e vunam kang yam ndum mba ang nga ndum mbaktum ndatid'a. Ar ei suburum simiyêmu. Ni ami:

World Missionary Press, Inc.
P.O. Box 120
New Paris, IN 46553-0120
L'Etats Unis d'Amérique

Watson Goodman ni ma tok versena

Ni he d'a hawad'a
á b'rau bei beged'a

Read booklets online or by App
www.wmp-readonline.org